

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juli 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Skoghøy og Bergsjø i

HR-2016-01599-U, (sak nr. 2016/1212), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Øyvind Kraft)

mot

Forsvarsbygg Utvikling (advokat Steinar Mageli)

B (advokat Ola Brekken)

C

D

E

F

G

Åmot kommune

H

Deset skytterlag

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R d.bo

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Æ

Ø

Å

AA

BB

CC

DD

EE

FF

GG

HH

II

JJ

KK

LL

MM

NN

OO

PP

QQ

Glommens og Laagens Brukseierforening

RR

SS

TT

UU

VV

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens avvisning av anke over vedtak truffet av jordskifteretten.
- (2) I forbindelse med etableringen av Regionfelt Østlandet Gråfjellet har Nord-Østerdal jordskifterett gjennomført tiltaksjordskifte som omfattet om lag 850 000 dekar. Foreliggende sak gjelder ny veiorganisering, som er skilt ut som egen delsak av jordskifteretten.
- (3) Jordskifteretten traff 23. april 2013 fremmingsvedtak. I vedtaket ble det bestemt at det fremmes bruksordningssak for alle veier med flere enn én eier/rettighetshaver innenfor skiftefeltet Regionfelt Østlandet Gråfjellet.
- (4) I vedtak 30. april 2014 traff jordskifteretten vedtak om etablering av ett stort veilag, som omfatter ca. 124 kilometer private veier på et område på vel 78 190 dekar.
- (5) A anket jordskifterettens vedtak til Eidsivating lagmannsrett. Anken gjaldt saksbehandlingen, bevisbedømmelsen, skjønnsutøvelsen og rettsanvendelsen.
- (6) Staten v/Forsvarsdepartementet innga anketilsvar, hvor anken ble påstått avvist under henvisning til at anførslene i anken gjaldt forhold som lagmannsretten ikke kunne prøve. Også Glommen og Laagens Brukseierforening, D og B innga anketilsvar.

- (7) Etter en lengre prosesskrivutveksling avsa Eidsivating lagmannsrett 16. desember 2015 kjennelse med slik slutning:
- "1. Anken avvises.
  2. A betaler saksomkostninger til Staten v/Forsvarsdepartementet v/Forsvarsbygg med 10 000 – titusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.
  3. A betaler saksomkostninger til B med 11 400 – ellevetusenfirehundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen."
- (8) Lagmannsretten bygget avvisningskjennelsen på at jordskifteoverretten var rett ankeinstans.
- (9) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens bevisbedømmelse, rettsanvendelse og saksbehandling. Han har i korte trekk anført at lagmannsretten uriktig har lagt til grunn at jordskifterettens vedtak er et frittstående vedtak uavhengig av tiltaksjordskiftet. Lagmannsretten har videre uriktig lagt til grunn at vedtaket er regulerende, ikke rettsfastsettende. Endelig begikk lagmannsretten en saksbehandlingsfeil når den avviste anken uten forutgående kontradiktorisk behandling av den aktuelle avvisningsgrunnen.
- (10) A har lagt ned slik påstand:
- "1. Eidsivating lagmannsretts kjennelse av 16.12.2015 i sak 14-150834ASD-ELAG oppheves.
  2. A tilkjennes saksomkostninger."
- (11) I anken har A også begjært saken stanset i påvente av avgjørelse av en oppfriskningsbegjæring til jordskifteoverretten.
- (12) *Staten v/Forsvarsdepartementet* har i tilsvaret sluttet seg til ankende parts anførsler for så vidt gjelder avvisningsspørsmålet.
- (13) Staten har lagt ned slik påstand:
- "Kjennelsen oppheves"**
- (14) I senere prosesskriv har staten motsatt seg stansing av saken.
- (15) B har også inngitt anketilsvaret, men uten å gjøre gjeldende anførsler til ankens realitet. Han har fremhevet at han ikke kan pålegges å dekke As saksomkostnader i anledning anken til Høyesterett og samtidig krevd saksomkostnader fra staten for lagmannsretten og Høyesterett.
- (16) B har lagt ned slik påstand:
- "Staten v/Forsvarsbygg betaler kr 16 200 i saksomkostninger til B."**
- (17) Lagmannsretten har ikke tatt stilling til stansingsbegjæringen.
- (18) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at lagmannsretten har avsagt avvisningskjennelsen som første instans. Ankeutvalget har dermed full kompetanse.

- (19) Lagmannsretten har avvist anken under henvisning til at den skulle vært fremmet overfor jordskifteoverretten. Etter at jordskifteloven 21. juni 2013 nr. 100 trådte i kraft 1. januar 2016, er lagmannsretten ankeinstans for alle avgjørelser truffet av jordskifteretten, jf. lovens § 8-1. Saken har imidlertid betydning for hvordan lagmannsretten skal settes sammen, jf. jordskifteloven 2013 § 8-7.
- (20) I jordskifteloven 2013 § 9-6 andre ledd andre punktum heter det at lagmannsretten "skal legge lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte til grunn for prøving av saksbehandling og materielle tilhøve". Også ankeutvalget må bygge på bestemmelsene i jordskifteloven 1979 for så vidt gjelder de spørsmål som saken reiser.
- (21) Avgjørende for avvissningsspørsmålet er i første omgang om vedtaket om veiorganisering er en del av tiltaksjordskiftet for Regionfelt Østlandet eller et eget jordskiftevedtak. Anses det som ledd i tiltaksjordskiftet, var lagmannsretten rettsmiddelinstant under loven fra 1979, jf. lovens § 61 andre ledd fjerde punktum, jf. § 6 b andre ledd første punktum, jf. § 6 første ledd.
- (22) Lagmannsretten har for sin del sett vedtaket om veiorganisering som et eget jordskiftevedtak og på det grunnlaget kommet til at jordskifteoverretten var rettsmiddelinstant. Ved vurderingen har lagmannsretten lagt vekt på at det i skifteplanvedtaket står at organisering av veiforeninger ville bli vurdert i egen delsak. Lagmannsretten har også sett hen til at en slik delsak ble opprettet, og til at denne fikk eget saksnummer.
- (23) Til dette bemerker ankeutvalget at bruksordningssaken springer ut av tiltaksjordskiftet. Dette endres ikke ved at den er skilt ut til særskilt behandling. Utskillingen synes å være begrunnet i rent praktiske hensyn, og det har formodningen mot seg at et slikt valg av behandlingsmåte skulle være bestemmende for rettsmiddelinstanten.
- (24) Ankeutvalget ser det slik at bruksordningen inngår i jordskiftedelen av tiltaksjordskiftet. Ved endringene i jordskifteloven 1979 i 1998 ble jordskifteoverrettene avskaffet som ankeinstans i de kombinerte sakene. Meningen var at lagmannsretten skulle være ankeinstans også for de delene som hadde med jordskiftet å gjøre. Ankeutvalget viser her til Ot.prp. nr. 57 (1997–98) side 137, hvor det heter at "både jordskiftedelen og skjønnet kan ankast til lagmannsretten". På side 57 uttaler departementet videre at jordskifte og skjønn må "vurderast som to integrerte delar av ei og same sak". Tilsvarende heter det i NOU 2002: 9 Jordskifterettens stilling og funksjoner:
- "For de kombinerte saker som både inneholder jordskifte og skjønn, er som nevnt ovenfor rettsmidlet anke til lagmannsrett. Dette gjelder i alle deler av saken, også for fremmingsvedtaket dersom dette stilles til forhånds påanke."**
- (25) På denne bakgrunn legger ankeutvalget til grunn at lagmannsretten var rett ankeinstans da avvissingskjennelsen ble truffet. Kjennelsen bygger dermed på uriktig rettsanvendelse og må oppheves. Det er anket over realiteten, og saken er tilstrekkelig opplyst til at Høyesterett kan treffe avgjørelse om at anken fremmes, jf. tvisteloven § 30-3 jf. § 29-23 fjerde ledd første punktum.
- (26) A har påstått seg tilkjent sakskostnader for Høyesterett med 77 050 kroner med tillegg av merverdiavgift og rettsgebyr. Staten har i tilsvaret sluttet seg til kravet om opphevelse og grunnlaget for det, og kan dermed ikke sies å ha tapt saken, jf. Skoghøy, Tvisteløsning,

2. utgave, 2014 side 1273. Men fordi saken er en del av jordskiftedelen i tiltaksjordskiftet, plikter staten å erstatte sakskostnadene etter jordskifteloven 1979 § 81 andre ledd. Kravet tas til følge.

- (27) B har ikke engasjert seg i tvisten for Høyesterett og kan ikke ilegges sakskostnadsansvar, jf. Skoghøy, op. cit. side 1273. Staten plikter også å dekke hans sakskostnader for Høyesterett med 4 800 kroner, jf. jordskifteloven 1979 § 81 andre ledd. De kostnader som er påløpt for lagmannsretten, må tas med i kostnadene ved den fortsatte behandlingen for lagmannsretten.
- (28) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves, og anken fremmes for lagmannsretten.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Forsvarsdepartementet til A 83 200 – åttitretusentohundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.
3. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Forsvarsdepartementet til B 4 800 – firetusenåttehundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: